

güz 2000

DAHABİR HORMONLU EĞİTİM

Bu yazıyı, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*'nin "altıncı yaşını doldurmasının kıvancı ile yazıyorum. Türkiye Eğitim Sisteminde "kalitenin yükselmesi", "ulusal geleceğimiz olan çocuklarımızın fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür nesiller olarak yetiştirilmesi" vizyonunu tüm taraflarla paylaşan *Eğitim Yönetimi Dergisi*'ni *dahabir* altı yıl yaşatmak inancı ve umuduyla yazıyorum.

Ortak verileri Paylaşmak İçin Bilmek

Yirmidördüncü sayıda, eğitim yönetimi alanından çekilmiş üç konuyu gündeme getirmek 2000 yılını bitirirken *dahabir* anlaşılır halde paylaşmak, sunmak istiyorum.

"Milli Eğitim Bakanlığı'nın gücü ve etki genişliği tartışılmaz kuşkusuz. Ancak bürokratik pratiklere, akademik düşüncenin de eklenmesi ..." Bu satırlar Dergimizin Güz 1999, 20. Sayısında, 2000 Yılı Programı'nın EĞİTİM REFORMU PROJESİ'nin uygulanması ve izlenmesi aşamalarında "işbirliği" amacıyla yazılmıştı.

İkibin yılının Eylül ayına gelindiğinde Milli Eğitim Bakanlığı'ndan bu açık işbirliği önerisine hiçbir tepki gelmedi. Eğitime gönül vermiş bir grup akademisyen ve uygulamacılar olarak beklentimiz, PROJE'nin uygulama ve gelişim verilerini paylaşmaktı. Dergimizin Yaz 2000, 23. Sayısında bu dileğimizi *dahabir* yinelemek gereksinimini duyduk. Bugüne değin hiçbir geri bildirim ulaşmadığına bakarak "uygun iletişim yöntem ve araçları" ile "etkili iletişim kanallarını" kullanamadığımız yargısına ulaşıyorum. Bunun aksine bir yargı, Sayın Milli Eğitim Bakanının eğitim ortamında konuşulardan, yazılanlardan habersiz olduğu, üst düzey milli eğitim bürokratlarının enformasyon yetersizliğine götürürdü ki buna ihtimal vermek bize ussal gelmemektedir.

Eğitim bilimi ve uygulamaları alanında çalışanlar ve eğitim hizmetlerinin üretimi için vergi veren yurttaşların 2000 Yılı EĞİTİM REFORMU ile ilgili olarak bilgilenmek istedikleri konular şunlardır:

- 3797 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat Kanunu'nun yeniden düzenlenmesi
- Öğrencilerin eğitim harcamalarına katılmasının sağlanması amacıyla kanun tasarısı hazırlanması
- 625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun yeniden düzenlenmesi
- Okul Öncesi Kanun Tasarısının hazırlanması
- 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nun yeniden düzenlenmesi
- Meslek Standartları Kurumu Kanunu'nun hazırlanması
- Yükseköğretim Mevzuatında değişiklik yapılması
- 2809 Sayılı Yükseköğretim Teşkilat Kanunu'nda değişiklik yapılması
- Öğretmen ihtiyacının Eğitim Fakültelerinin verdiği mezunlarla nicelik ve nitelik olarak karşılanması için program, kapasite, donanım bakımından bu fakültelerin geliştirilmesi.

Veri düzeyinde ulaşılmak istenen, bu dokuz program maddesine ilişkin olarak yapılanlar ve başarılanlardır.

Hormonlu Eğitim

Yeni binyılın ilk yılının ikinci yarısında dünya tarihi, uluslararası boyutta zengin bir yaşantıya tanıklık etti: **Sidney 2000 Olimpiyat Oyunları**. Teknolojinin olanaklarından yararlanma düzeylerine göre dünyada dört milyar insan, bu çağdaş ve anlamlı etkinlikleri, yaşadıkları dünyanın ve çağın nimeti olarak, zevkle ve heyecanla izledi.

Onaltı gün devam eden Sydney 2000 Olimpiyat Oyunlarının açılış töreni, yarışmalar ve kapanış törenleri, Türkiye'de okulların 2000-2001 öğretim yılına başlama tarihi ile hemen hemen aynı zamana rastladı. Okulların, ders yılı başında yaşadıkları malum "karmaşa" içinde onaltı gün onaltı gece süren bu öğretici ve eğitici olaya ne ölçüde ilgi duyduklarını ve zaman ayırabildiklerini merak ediyorum. Okulların salonlarına, bahçelerine kurulan dev televizyon ekranlarının önünde ellerinde yiyecekleri ve not defterleri ile rahat bir ortamda öğrencilerin yarışmaları öğretmen ve yöneticileri ile birlikte izleyip değerlendirdiklerini hayal ediyorum.

Tüm olumlu düşüncelerimi işe koşmama karşın, okulların bu etkinliğe hemen hiç ilgi duymadıkları, zaman ayıramadıkları ve öğrencilerin yarışmaları bir öğretim etkinliği kapsamında izleyemedikleri verili bir durum olarak ortaya çıkıyor. En azından hemen her okulun müdür odasında bulunan tek bir televizyondan bile yararlanılarak günün değişik saatlerinde canlı ya da banttan yapılan yayınların okul ortamında öğrenciler tarafından izlenmesi sağlanabilir miydi? Bu sorunun yanıtı, okul yöneticileri, öğretmenler ve deneticiler için hazır: **“Bize verilen bir program var. Biz bu müfredatı yetiştirmek zorundayız!”**

Bir olimpiyat oyununu izleme etkinliğinin içeriği; *“Planlı ve düzenli çalışmak, başarmaya azmetmek, inanmak, yarışmak, kazanmak, takım içinde işbirliği, başarı kimin olursa olsun takdir etmek ve alkışlamak, kendi başarısından kendisi, ulusu ve insanlık adına gurur duyabilmek, farklı kültürleri tanımak, kültür ve ulusal değerlerini başkalarına tanıtmak; bilim-teknik ve estetiği güç ve hızla birleştirerek görsel bir sanat eseri olarak sunmak, başkaları ile birlikte hem yaşamak hem de yarışmak, dünyadaki yeni yaşam ve düşünce biçimlerinden haberdar olmak.”* Biçiminde tanımlanabilir.

Bu “istendik” düşünce, davranış ve duygusal değişimlere ilişkin anlatımları Türk Milli Eğitiminin, okulların ve derslerin amaçlarının satır aralarında bulmak zor değildir. Dört yılda bir yaşanan bu çok yönlü etkinlik, okullarda, **“fırsat eğitimi”** olarak yeterince değerlendirilemedi. Her yönüyle eğitici örnekler ve mesajlar içeren bu etkinlikler, okullarda öğrencilere, görsel, işitsel ve sözel ortamlarda gereğince yaşanmadı; yaşatılmadı. Böylece Milli Eğitim kurumları, çoğu kez olduğu gibi çevresindeki bu tür yaşantılara karşı kapanan, değişen dünyaya karşı sürekli kendini yeniden üretip, tekrarlayarak varlığını korumaya yönelik işleyişi ile sınırlı enerjisini boşa tüketmekten öte bir başarı çizgisi yakalayamadı.

Yaklaşık 200 ülkeden 11000 sporcunun katıldığı bu tür uluslar arası bir yarışma ortamında değişik spor dallarında sporcularımızın başarıları Türkiye’yi madalya sıralamasında 26. konuma getirmiştir. Bu sonuç çocuklarımıza gelecekteki başarıları için önemli bir veri, güdüleyici bir başlangıç noktasıdır. Yarışmalarda başarılı olan ya da olmayan sporcularımızın bir kısmı ulusal boyutta rahatsızlıklar yaratan tutum ve davranışlar gösterdi.

Toplum olarak ulusal simgelere ve sembollere karşı duyarlılığımızın düzeyi fanatikliğe yakın bir çizgide konuşlanmıştır. Bu bir yetişme biçimi,

paradigmalarımız, kültürel özelliğimizdir. Bunu yadsımak olanaklı değildir. Yöneticiler ve medya tarafından bir parça gereğinden fazla vurgulanarak ön plana çıkarılan ve toplumun farklı kesimlerinde farklı yorumlanan bu davranışları da eğitimsel bir bakış açısıyla çözümlenmek gerekir.

İkibindört yılında, Olimpiyat oyunlarını komşumuz Yunanistan'da izlemek olanağı bulacağız. O zamana değin insan kaynağına olan ilgi ve özenimizi köktenci bir anlayışla gözden geçirip, çocuklarımızı, insanımızı üç boyutun (mantık, duygu ve inanç) bütünlüğünde, dengeli biçimde yetiştirmek için kaliteli eğitim hizmetleri üretmenin çabası içinde olmak gerekir. Bu süreçte başta kendini yenilemek ve geliştirmek yeterliğini yitirmiş Milli Eğitim örgütleri olmak üzere tüm insan kaynağını geliştirme sistemlerinin "*fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür*" nesilleri yetiştirecek biçimde "*yeniden kurmanın*" gerekliliğini müzakere etmek gerekiyor.

"Geçmiş Zaman Olur ki Hayali Cihan Değer"

Cumhuriyet'in ilk çeyrek yıllarındaki eğitim etkinlikleri, özellikle o dönemleri yaşayanlar tarafından heyecan, coşku ile bugünkü uygulamalara karşıt bir durum olarak nakledilir. Kuşkusuz çok önemli başarıları onlar. O dönemin ekonomik ve toplumsal koşulları ile değerlendirildiğinde içerik ve kapsam yönünden çarpıcı örnekler yakalamak olasıdır. Ancak bu dönem eğitim etkinlikleri ve başarıları değerlendirilirken genellikle "Köy Enstitüleri" örnekleri ön plana çıkar. Kuşkusuz Köy Enstitüleri özgün kuruluş felsefeleri, çetin uygulamaları ve hızlı gelişmeleri ile Türkiye eğitim sisteminde etkili ve ilginç bir öğretmen yetiştirme modeli ve eğitim felsefesi olarak yer alan bir harekettir. Ne var ki bu dönemde diğer eğitim kurumlarımız, okullarımız da o dönemin başat Decroli, Montessori, İş Okulu v.b. öğretim felsefelerini izleyerek, Alman Nasyonalist hareketinden kaçan bilim adamlarını bağrına basarak Cumhuriyetin teknik, sosyal, ekonomik boyutlarda gereksinim duyduğu insan kaynağını yetiştirmişlerdir.

Özveriye dayanan, uygulamalı eğitim salt Köy Enstitüleri ile sınırlı kalmamıştır. Sayılı kentlerdeki liseler, ortaokullar da geleceğin kadrolarını yetiştirmek konusunda üstlerine düşen rolleri başarı ile oynamışlardır. Aşağıda bu yargıyı destekleyecek bir alıntı sunulmuştur.

"Ortaokula 1932'de Adana'da başladım.... Ortaokuldaki biyoloji öğretmenimi unutmam, ondan çok etkilenmişim. Derse "İlgaz Anadolu'nun sen yüce bir dağsın" şarkısını söyleyerek başlamamızı

aytaç açılın

isterdi. Bütün bir sınıf birağızdan söyledik bu şarkıyı, sonra sevinç içinde ders yapardık. Adana'nın büyük ve güzel bir ziraat okulu vardı. Öğretmenimiz bizi bu okula ve kırlara sık sık götürür, dersi sevdirmek için mümkün olan her şeyi yapardı....Jeoloji öğretmenimiz, kimi dersleri Pozantı yaylasında yapardı; doğaya taşırdı bizi, Toroslar'ın kıvrımlarını, kayalarını, oradaki oluşumları gösterirdi." (Kaynaradağ Aslan'ın emekli Biyoloji öğretmeni Nimet parlar ile yaptığı söyleşi CBT sayı 713 s.10).

Metrekareye düşen öğrenci sayısının giderek arttığı, ulaşım olanaklarının dahabir kolaylaşmasına karşın kent içi gezilerin bile çok sınırlı düzeyde gerçekleştirildiği okullarımızda öğretim giderek, yoğun bir kapalı mekan, "sınıf içi" yaşantılarına dönüşmektedir. Salt bir yerlerin girişi için gerekli olan mekanikliğin kazandırılmasına odaklaşan, giderek doğallıktan uzaklaşan bir tür "hormonlu eğitim" gelişmektedir okullarımızda.

Üçüncü bin yıla girerken;

Noel'in gizemliliğinde, Ramazan Bayramının kutsalığında ve yeni yılın coşku ve umut dolu geleceğine bakarak tüm eğitimcilerle sonsuz içsel sevincimi ve yaşamak coşkumu paylaşmak istiyorum.